

31. évf. 12. sz. 1984 december

Tudományos és Műszaki Tájékoztatás

A TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁS HARMINC ÉVE (2. RÉSZ)

Huszonegy év a ma is véglegesnek tekintett címen

Futala Tibor

Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár

Fogalmazhatók kétféleképpen: úgy is, hogy 1963-ban lapunk megleli végleges címét, de úgy is, hogy egy fejlődő diszciplína és gyakorlat – a tudományos és műszaki tájékoztatás – rátalál arra az orgánusra – a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatójára (MKT) –, amelynek jól megvetett alapjai mintegy előkészítették és várták az „idők beteljesülését” mint – elnézést a szójátéknak tűnő fordulatért – saját szakmai kiteljesülésüknek előfeltételét.

A lap orientációja – tanúsítja majd e közlemény harmadik fejezete – valóban megváltozott. Nem ugyan előzmények nélkül és éles cezurával, még kevésbé azért, hogy korábbi tematikáját merőben újjal cserélte volna fel. (Erre nem is lett volna képes.) A változás lényegében szemléleti: egy tágabb és természetesebb, elméletileg is mindinkább kifejeződő rendezőelv érvényesülése segíti a lapot feladatának magasabb színvonalú és több dimenziójú ellátásában, nevezetesen abban, hogy hűebben tükrözze a szakmai valóságot, annak bel- és külföldi komponenseit, s ennek folytán ösztönzőbben hasson rá vissza.

Persze: a lapnak ez a több mint két évtizede még így sem volt „diadalmenet”. A trendként érvényesült „mind magasabb színvonal” különféle objektív és szubjektív okokra visszavezethetően időnként meghaladta a hazai szakmai közvélemény „látótávolságát”, időnként meg – főként egy-egy közleményének sikerületlensége miatt – e közvélemény radarjainak „beállási szöge” alatt settenkedett el.

Célkitűzések és tanulságlevonások

A lap – új címének felvételével is dokumentált – megújulása, „magasabb osztályba lépése” több kedvező, egyszersmind kényszerítő okra vezethető vissza. Közülük az ország politikai, gazdasági és közéleti megszilárdulása a legfontosabb, illetve az az elszánás, hogy „a még messze van” Kánaánról azért semmiképpen sem mondunk le. A szakmai okok között a meddő „hitviták” elcsendesülése, az ésszerű szemlélet uralomra jutása, intézményi rendszerünk konszolidálódása, technikai-technológiai fejlődése éppen úgy megtalálható, mint a tájékoztatói-könyvtári világ- és regionális rendszerekhez és szolgáltatásokhoz való fokozott kapcsolódásunk.

E tényekre rímel rá az, amivel a lap szerkesztősége a címváltozást megindokolja, és amiként meghatározza az általa gondozásra felvállalt témaköröket. Ez utóbbiak a következők:

- a szakkönyvtári munka elemzése a hatékonyság növelése érdekében,
- a szakirodalmi tájékoztatás gépesítésének és automatizálásának problémaköre,
- az ETO rendszerének továbbfejlesztése, más osztályozó rendszerek elméletével való foglalkozás,
- a műszaki tájékoztatás szakember-képzésének és továbbképzésének problémaköre,
- műszaki fordításügy,
- a műszaki tudományos kisfilmek dokumentációjának és információjának ügye.

- vásárokról, kiállításokról, kongresszusokról, konferenciákról szóló szervezett információ megteremtése,
- a szaksajtó és könyvkiadás,
- a műszaki tájékoztatás színvonalproblémái [1].

Ezt a starthelyzetben adott programnyilatkozatot a huszadik évfolyam beköszöntéig – 1973-ig – nem követik semmiféle szerkesztőségi megnyilatkozások, holott addig a főszerkesztő személye kétszer is megváltozott. Ám az ekkor közzétett dokumentum [2] sem új programkitűzés – illetve csak annyiban, hogy hangsúlyozza a terebélyesedő szakmai publikációs gyakorlathoz való rugalmas igazodás követelményét – hanem inkább a megtett úton elért eredmények – illő szerénységgel megfogalmazott – listája és az induláskor tett „fogadalom” valamiféle olyan megújítása, mint a konfirmáció.

De hát – objektíven nézve – minek is kellett volna új programot adni az 1963. évihez, a mindmáig időtállóan bizonyulóhoz képest, és – szubjektív megközelítésben – miért is ne lehetett volna azonosuló lélekkel és szorgalmas iterációkkal munkálkodni a megvalósításán?

A harmincadik évfordulót sem jelzi olyan szerkesztőségi állásfoglalás, amely az eleve kitűzött célokat módosítaná. Pontosabban: nincs is erre a születésnapra kimondott utalás a lapban. Meglehet azért, mert a szerkesztőség a közreadó intézmény centenáriumával kapcsolatos köszöntők és tanulmányok közlésével [3] úgy vélte: bennük egyszersmind saját, lényegében változtatásra nem szoruló irányvonala is jóváhagyást és megerősítést kap.

Más kérdés, hogy a lap egyes főszerkesztői milyen módszerekkel, milyen vonatkozások hangsúlyozásával serénykedtek a célok megközelítésében, illetve hogy az alkalmazott módszerek és hangsúlyok mennyiben vezethetők vissza meggyőződésre, mennyiben pedig a körülmények szorításaira. E tekintetben két volt főszerkesztő is kísérletet tett arra, hogy megfogalmazza a TMT szerkesztése közben felgyülemlett tanulságokat.

Lázár Péter, aki két időszakot töltött el a lap élén, saját – kikezdetlen – szakmai és főszerkesztői meggyőződését és gyakorlatát is megfogalmazza abban a jövőnek szóló üzenetében, hogy „nincs teljeskörű információ nemzetközi kapcsolatok nélkül” [4]. Különös intenzitással nyilvánul meg ez a krédó a második főszerkesztői időszakban, amikor a TMT referáló-szemlélő tevékenysége minden korábbinál szisztematikusabbá és ambíciózusabbá válik, és igen tudatosan érvényesül benne a „szakmai világirodalomból csak a legjobbat és a perspektivikusan legidősebbet hozni” elve. A cikkek és tanulmányok szerzői között is mind gyakrabban tűnnek fel az idegen nevek: számos neves szocialista, harmadik világból való és nyugati szerző tiszteli meg akkoriban a TMT-t egy-egy írásával.

A világ felé nyitás bizonyos mértékig háttérbe szorította a hazai dolgok szerepeltetését a TMT hasábjain, mi esetenként bírálatokat váltott ki. Lázár Péter imént

hivatkozott megnyilvánulásából azonban az derül ki, hogy a hazai témák megfogvatkozását korántsem szabad a főszerkesztő „orientációs számlájá”-ra írni á-tól cettig. „Amikor pár esztendővel ezelőtt arról értesültem – fogalmaz Lázár Péter érezhető keserőséggel, hogy a TMT-nek közel ezer előfizetője van, nagyon meglepődtem. Akkor gondoltam tulajdonképpen arra, hogy a lap hézagpótló... Öt esztendő Unesco-megbízatásom lejártaival megdöbbenve látom a változást: az információs és könyvtári szakemberek érdeklődése megcsappant, már nem törekszenek arra, hogy értékes gondolataikat közre adják... Lehet – s ez örvedetes lenne –, hogy magyar könyvtári szakembereink már nincsenek anyagilag rászorulva a cikkírára? Sajnos, azonban tapasztalataim nemcsak az íráskedv csappanásában negatívak, hanem az olvasási kedvében is... Visszagonolva a szerkesztői gondokra, sajnálattal kell megállapítanom, hogy a felnövekvő... generáció íráskészségével is baj van.”

A vezető szakemberek túlterheltségére, illetve a fiatalok publikációs gyakorlatának kiterbélyesedését akadályozó tényekre utalva a következő főszerkesztő, *Futala Tibor* (engedtesék meg, hogy a következő néhány sorban önmagamtól elidegenülve hivatkozzam két évvel ezelőtti cikkemre) ugyancsak itt látja a lap szerkesztésének egyik nehézségét, mondván: „ha az idő előrehaladtával a TMT nem is szenvedett kézírathányban, legtöbbször nem voltak egyenlően magas színvonalú és... legalább egy-egy szám erejéig belső kohézióval rendelkező kéziratok” [5]. A szerkesztés további nehézsége, hogy „tájékoztatás- és szakkönyvtárügyünkben időközben minden nagyon képlékeny, nyugtalanná vált. Régi, sokáig szinte kikezdetlennek tartott elveink és fogalmaink tartalmilag kezdtek kiürülni”. (Azóta – mintha – némiképpen megint megszilárdultak volna az előrelépés útjai, tisztázódtak volna az eközben alkalmazandó-alkalmazható eszközök és módszerek kérdései, s ezáltal a mindvégig változatlan cél – az ország fejlett információs infrastruktúrájának megteremtése – ugyan-csak közelebbinek tűnik.)

Az imént idézett visszatekintésben megemlíttetik még az a pozitív fejlemény, hogy a nehézségek-bizonytalanságok ellenére sikerült ismét megnövelni a TMT hazai érdeklődését, s megtartani „korábbi referálási erőnyeit”.

A már befejezett harmincadik és a most befejeződő harmincegyedik évfolyam – immár újabb főszerkesztő vezényletével a – láttuk – nem is mindig könnyen kiküzdhető, ám felettébb szükséges egyensúlyt megőrizte. A lap hazai kötődései több vita vállalásával konszolidálódtak. Külföldi és külföldi szerzőktől származó információit pedig – jó érzékkel – számról-számrá „bosszantásul és buzdításul”, tehát önmagunk szaporább, szakszerűbb és módszeresebb előrehaladását sarkallva, hasznosította.

Életrajzi adatok

A TMT életrajzában jóval több név és adat gyűlt össze, mint amennyivel az MKT életrajzában találkozhatunk. Hiába, a huszonegy év egy sajtótermék életében már tetemes idő!

A címváltozást követően továbbra is *Jánszky Lajos* jegyzi *főszerkesztőként* a lapot. Posztját az 1966. évi 9–10. számtól *Lázár Péter* veszi át. Az 1969. évfolyam elejétől fogva *Lévai Tamásné* a főszerkesztő. Az 1974. évi 4–5. számban olvashatjuk, hogy ismét *Lázár Péter* állt a lap élére. Az újabb főszerkesztő – *Futala Tibor* – majdnem hat év elteltével az 1980. évi 2–3. számban debütál. A jelenlegi főszerkesztő, *Szántó Péter* neve először az 1983. évi 1–2. számon jelenik meg.

Újdonság, hogy a TMT – mindjárt indulásától kezdve – szerkesztőt is foglalkoztat. Ez „így dukál” egy igazi folyóiratban. Különösen, ha a főszerkesztő egyben főigazgató, aki olyan dinamikusan fejlődő-növekvő intézmény élén áll, mint amilyen az OMKDK. Mivel ez a státusz – viszonylag rövid megszakítással – a lapnál hagyományossá vált, hadd emlékezzem a szerkesztők személyére is, hiszen ők vállalták a „második oroszlán-részt” a megvalósulásban.

A szerkesztők sorában *Dezső Zsigmondné* az első. 1965-ben (az 5–6. számtól) az azóta elhunyt *Homródiné Botond Éva* követi őt. Az 1968. évi 6. számmal *Lécesné Mesterházi-Nagy Márta* veszi át a TMT szerkesztői munkakörét. 1972 májusában (5. szám) *Dezső Zsigmondné* tér vissza e munkakörbe. Aztán (1975. 7–8. sz.) *Ónódy Miklósné* a szerkesztő, aki 1980-ban és 1981-ben (a 6. számig) technikai szerkesztőként szerepel, ami nyugdíjba vonulásával volt összefüggésben. Itt egy időre látszólag megszakad a sor. Valójában a szerkesztői bizottságban szerkesztőségi titkárként szereplő *Novák István* működik szerkesztői minőségben. (1984 közepétől – *Bárdosi Mária* személyében – ismét lett szerkesztője a TMT-nek, de ez már „történetünk utáni” fejlemény.)

A lap 1963-ban (anoním) szerkesztői bizottsággal indul. Három év múlva az erre vonatkozó közlés elmarad. Ezt lehet helyteleníteni is, bár köztudott: igazán operatív, nem formális szerkesztői bizottságot működtetni meglehetősen körülményes.

Az 1980. évi 2–3. számtól kezdve újól van (már nem anoním) szerkesztői bizottsága a lapnak: egyértelműen a „hazai kötődések” megerősítésével kapcsolatos szándékok és törekvések kinyilvánításaként.

E bizottság névsora: *Bauer József* (KG Informatik), *Egyházy Tiborné* (VVEKK), *Kovács Dezső* (ÉTK), *Lécesné Mesterházi-Nagy Márta* (BMEKK), *Novák István* (szerkesztőségi titkár), *Papp István* (KMK), *Sárdy Péter* (MM), *Szántó Péter* (OMKDK), *Székely Dániel* (MTA KK), *Vajda Erik* (OMKDK).

A szerkesztői bizottság – eltekintve a képviselt intézmények nevének változásától – 1983 végéig annyiban

módosult, hogy *Székely Dániel* kivált belőle, *Szántó Péter* pedig főszerkesztője lett a TMT-nek.

A kezdő *periodicitás* az évi 10 szám volt. 1967-ben következett be a havonkénti megjelenés. Évente egy-két (1968-ban: három) kettős szám produkálásával a periodicitásra vonatkozó „ígéret”-et mindvégig sikerült betartani. 1963-ban – A műszaki-tudományos tájékoztatás és propaganda címmel – *Dúzs János* vendégszerkesztésében 168 oldalas *különszám* jelent meg 2 ezer példányban. A szám célja részint a szemlélettágítás volt, részint pedig erődemonstráció: a tájékoztató munka fejlődése új lendületet kapott.

A továbbiakban ugyan *különszám*ai már nem jelentek meg a lapnak, de *speciális szám*ai igen. Közülük a FID Tanácsának kibővített budapesti ülését köszöntő 1968. évi 4–5. számot, az 1970. évi felszabadulási emlékszámot (3. sz.), a hazai tájékoztató munka harmincadik évfordulójára készített 1975. évi 3. számot, valamint az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár centenáriumát ünneplő 1983. évi 7. számot érdemes gazdag tartalmáért megemlíteni.

Küllemében az 1963-as TMT nagyon hasonlít az 1962-es MKT-ra, amit előzménye címének feltüntetésével is hangsúlyoz. A lap borítója még mindig (mezőit illetően: világos, címbetűinek egy részét illetően: sötét) kék-fehér, s éppen úgy, azzal a színes alányomásokat lehetővé tevő sokszorosítási technikával készül, mint az elődje. A borítólapon feltűnik az OMKDK emblémája,

amely – összhangban a kor „heraldikai” divatjával – nem is tartalmazhat más szimbólumokat, mint nyitott könyvet, fogaskereket, lombikot és hegyes szögre állított körzőt. A következő évben ez az embléma „lépik egyet”, azaz korszerűsödik: egy kék-fehér oldalú nyitott könyvben – földgömb pupillával – figyelő szem található, a könyv mögül pedig az atom-modell emelkedik ki. Min-

denki és minden saját korának gyermeke... Így az az OMIKK-embléma is, amelyet a TMT címdoldalának verzóján használ a centenárium óta, az igencsak szerencsés tv-monitoron feltűnő Lánchíd-pilon az információt jelző „i” teste szerepében, tetejében a földgömböt „tárgyazó” ponttal.

1883-1983

1966-ban köszönt be a TMT „fekete(címbetűk)–sárga (mező)” borítójú korszaka, és tart mind a mai napig. A lényeges különbség az, hogy 1976-ban a lap felhagyja addigi A/5-ös formátumával, felveszi az elegánsabb A/4-es formát, a composeres előállítás pedig végképp biztosítja számára az igazi folyóirat-volt valamennyi attributumát.

Eddig az időpontig – persze – a TMT szinte minden egyes évfolyamában a szerényebb előállítási lehetőségek között is tesz egy-két újabb lépést a „kiforrott folyóirat-ság” felé, tovább fejlesztve az MKT-től megörökölt ebbéli szokásokat (az egyes számok szerzőinek feltüntetése, magyar–német nyelvű tartalomjegyzék, vagyilagosan angol, német, orosz nyelvű rezümék a főbb cikkekhez, rovatok).

Az egyes számok tartalomjegyzéke az 1965. évi 8. számtól négy nyelvűvé (magyar, német, orosz, angol) válik, a tanulmányok-cikkek rezüméit pedig három nyelven közlik (angol, német, orosz). Az éves tartalommutatók – hivatkozva a Könyvtártudományi és Módszertani Központ referáló lapjára, a Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalomra – a TMT első éveiben csupán a cikkeket-tanulmányokat veszik fel, mégpedig egy mindinkább bővülő tárgyszórendben. 1969-ben jelenik meg először az a KWIC-indexes tartalommutató, amely a lap valamennyi közleményének, referátumának címében található releváns szavakat konok következetességgel rendezi a kereső oszlopba, s amelyet már annyira megszoktunk. Ezt az „ugyancsak illet, hogy a TMT saját gyakorlatában is segítségül hívja a számítástechnikát” reprezentáló mutatót először – az intézmény számítógépes szakembereivel vállvetve – *Terebessy Ákos* állította össze. (A későbbi évfolyammutatók összeállítói: *Vajda Eriik, Szabó Julianna, Váradi Éva, Ferch Magda, Vermes Mária, Novák István, Szabóné Léces Katalin.*)

A rovatrendben nagyobb változás az 1967-es évfolyamban következik be, ekkor ui. a Figyelőszolgálat részint magába integrálja, illetve váltakozva megjelenő alrovatokká szervezi a korábbi kisebb rovatokat (Új műszaki folyóiratok, Segédkönyvek stb.), részint pedig

új alrovatokkal bővül (Új [informatikai] fordítások, Irodalomkutatások stb.).

1976-ban, amikor kialakul a TMT napjainkig szinte változtatások nélkül fennmaradt külső megjelenése, elég határozott metszévonal keletkezik a lap (nagyjából) közepén: elől szerepelnek – rovatcím nélkül – a *cikketanulmányok*, hátul pedig a *Beszámolók, szemlék, közlemények* című rovat a szükség szerinti tagolódásokkal (alrovatokkal). Ehhez képest 1981-től annyi a változás, hogy a cikkeken belül időnként fel-feltűnik *Az „altera pars”* c. rovat, amely a visszacsatolós írók gyűjtőhelye. Eddig egyszeri kísérletnek, „egyszer volt, hol nem volt”-nak bizonyult az *Orbi* című rovatkezdemény, amely idegen nyelvű tanulmányok közzétételével lett volna hivatva szolgálni a magunkról való jobb tájékoztatást, fokozni a TMT iránti külföldi érdeklődést. Kár, hogy nem lett folytatása! (Ez annál is furcsább, mivel a TMT mindig is adott külföldi reputációjára: időnként felmérte mennyire referálják [6], s 1974 óta folyamatosan adja a tudunkra, mely szakmai referálólapok figyelik cikktermését.)

A *nyolevadás* évek változása az is, hogy a korábban túlnyomórészt referátumokat közlő szemléző „nagyrovatban” tetemesen *megszaporodott a primer közlemények száma*, s ezáltal oldódott az első és második lapfél közötti határvonal előbb megemléltettt szigorúsága.

Ugyancsak a lap szigorúságát, hűvösségét, ha úgy tetszik: ridegségét enyhítette az utóbbi három-négy évben a *főszerkesztői „közbeszólások”* szokásának elterjedése a lap egyes cikkeivel kapcsolatban. Tények tanúsítják: ez a módszer egyaránt alkalmas az olvasói kapcsolatok megerősítésére, dinamizálására és viták gerjesztésére is. (Megjegyzem azért: a TMT címdoldalának verzóján 1974 közepe óta ott olvasható „A cikkek és ismertetések szerzőik véleményét tükrözik és nem képviselik szükségszerűen a szerkesztőség álláspontját” megfogalmazású kijelentés, ami olyan evidencia, hogy még a merőben nem baráti hírügynökségi jelentésekkel operáló napilapok sem bátorognak ilyesmit kolofonjukban közölni. S ha egyszer a szerkesztőség magára meri venni a közbeszólások, az azonnali vélemény-nyilvánítások kockázatát, végképpen nincs rá szükség.)

Az 1976-ban kialakult „hűvös megjelenésű” TMT-t megelőző években, különösen a 60-as évek végén, olyan törekvések is manifesztálódtak, hogy a lap egyfelől a *szakmai humornak*, másfelől a *kiadványi és szolgáltatás-propagandának* ugyancsak biztosítson helyet. Ezért *karikatúrák és hirdetések* jelentek meg benne szép számmal. Ha ez a vonal folytatódott volna, a mai TMT az OMIKK kiadványai közül leginkább a mai AV-Közleményekkel mutatna rokonságot. A kérdés újra-vizsgálata kereskedésre, propagandára, reklámra olyannyira hajlamos mindennapjainkban legalábbis megfontolandó. Már csak a TMT hatóköre – példányszáma – miatt is, amelyről a következőket: a címe-változott lap ezres példányszám-

mal indul, de már 1963 folyamán előbb 1200-ra, majd 2000-re növeli az előállított példányokat. Ez azonban csakhamar túlzásnak bizonyul, úgyhogy 1964-ben 1150, 1966-ban 1200, 1968-ban 1100, 1969-ben 1000 példányban jelenik meg. Kolofonja 1970 óta ugyan már nem közöl példányszámot, de tudható: az ezres példányszám – kisebb-nagyobb fel- és lefelé ingadozásokkal – standardnak bizonyult, tanúsodva a TMT meglehetősen szilárd hatóköréről és olvasói bázisáról.

2200 *

külföldi
és hazai
szakfolyóiratban
figyeli az Önt
érdeklő témát
az OMKDK

témafigyelő szolgálat

Speciális témák!
Folyamatos tájékoztatás!
Havi kiküldés!

Az életrajzi adatokat hadd fejezzem be az előfizetési díj alakulásával, amely fizetőeszközünk viszontagságos pályafutását tükrözi: 1963-ban és 1964-ben az éves előfizetési díj 60,- Ft volt. 1966-ban 100,- Ft-ba került egy évfolyam, 1967-ben 144,- Ft-ba, ami a havi megjelenés vonzata volt. A composeres előállításra való áttérés 1975-ban 240,- Ft-ra növeli az előfizetési díjat. 1979-ben 336,-, 1980-ban 480,-, 1981-ben 600,- Ft az éves előfizetés. Annyi még 1984-ben is.

* Szakmai propaganda és humor a TMT korábbi számaiból (18. k. 7. sz. 1971., 20. köt. 1. sz. (1973.).

Témák a TMT-ben

Jó lett volna (az összehasonlíthatóság szempontjából), ha a TMT huszonegy évfolyamában megjelent közleményeket is az MKT kilenc évfolyamának tematikai bemutatásához sikerrel használt csoportosítási elvek átvételével tudom „feltálni”, azaz így felképezetni lapunk

szakmai érdeklődésének egyes stációit, ennek az érdeklődésnek időbeli alakulását.

Még az is kedvező lett volna, ha a címváltozásokor meghirdetett kilenc pontos tematikai irányultsághoz tarthatom magam, ami leegyszerűsítette és egyértelművé tette volna a kezdeti elhatározás megvalósításának, az eközben megnyilvánult kisebb-nagyobb feledékenységeknek az idők szálára felfűzött dokumentálását.

Sajnos azonban, mindkét ebbéli kísérletem kudarcot vallott. Az első főként azért, mert az MKT-ban „közös ügyek”, tehát a könyvtári és tájékoztatósi „ágazatot” egyaránt érdeklő témák gyanánt bemutatott publikációcsoportot a TMT-ben a kezdetektől fogva centrális csoportként „futtatták”, miközben ez a csoport egy sor olyan komponenssel dúsult fel, amelyre korábban nem volt előfordulási példa.

Második kísérletem azért nem volt sikeres, mivel a gondozásra felvállalt témák is sorra-rendre „több szólamúan” jelentkeztek a lapban, amin azt értem, hogy olyan módon, ami nem engedte meg egy előre meghatározott séma szerinti „csak ide vagy csak oda” besorolást és értelmezésüket.

De hadd hozzak fel mindkét kudarcom okára egyként rávilágító példát, mégpedig kérdés formájában: ugyan miként kezelhetők a tartalmi bemutatásnál azok az „ágazati tájékoztatás”-hoz is tartozó esetek, amelyek „Az építésügyi szelektív információs szolgáltatások”, „A nemzetközi együttműködés, valamint a különböző információs rendszerek és szolgáltatások hasznosításának néhány kérdése a mezőgazdaság szakmai tájékoztatásában”, „Számítógéppel segített komplex építésügyi szakirodalmi információs szolgáltatás megszervezése és működtetése” stb. [7] címmel ugranak elénk? Nyilvánvaló, hogy itt valami rugalmasabb, esetről-esetre a tematikai vezérmotívum mellett döntő osztályozással lehet csak elboldogulni.

Ezért hát a következőkben úgy fogom bemutatni a TMT által publikált témaköröket, ahogy azok erőszak nélkül, szinte önmaguktól „kikerekednek-kiteljesednek”.

Elméleti közlemények

Míg az elméleti érdeklődésnek nyoma is alig volt (az éles helyzet következtében: alig lehetett) az MKT-ban, itt, a TMT-ben ez majdnem folyamatos (mindössze 1979-ben megszakadó) és csak hébe-hóba elvékonyuló szál (1970-ben és 1980-ban csak egy-egy ide sorolt közlemény látott napvilágot).

Összesen 74 tanulmány-cikk sorolható e csoportba. Eközben azonban hangsúlyoznom kell, az ide-sorolás mindvégig „szűken vett”-en folyt: sok elméleti közlemény, amely valamely konkrét dolgot „tárgyazott”, a szerinti helyére került (pl. Rendezési és részvételi arányok nemzetközi tudományos konferenciákon; A tezauszok automatizálása. A gépi tezauszokkészítés és használat néhány kérdése [8]).

Az imént meghatározott számosságú halmaz cikkei az *informatika* (könyvtártudomány) különféle kérdéseit tárgyalják, s ide kerültek a *szabványosítási és terminológiai cikkek* is, amennyiben nem egy-egy konkrét téma ilyen vonatkozásaival foglalkoznak.

E tematikai csoport egyik végén a *szakmapolitikai beszámolók-ismertetők* állnak (Research and development in library science; Könyvtári kutatás és fejlesztés [9]), a másikon az *elméletgazdagító teljesítmények* (hivatkozáselemzés [10], *Micimackó-vita* [11] stb.). Az elméleti gondolkodásra nagy hatással volt Černyj-Gilárevskij-Mihajlov informatika-konceptiójának közzététele [12].

Az elméleti munkát – nem feltétlenül pozitív hagyomány ez – viszonylag ritkán támogatták a lapban alapos *történeti áttekintések*. A TMT történeti cikkei (17 van belőlük) többségükben évfordulós megemlékezések (közülük négy az OMIKK-ról szól), néhánynak azonban kijár a „forrásértékű” jelző, ami korántsem jelenti azt, hogy a „vitathatatlan” is [13].

Oktatás-képzés

Az oktatás-képzés kérdései a maguk 23, a lap egész pályafutásában meglehetősen arányosan szóródó előfordulásával azt tanúsítják, hogy a TMT, ha kisebb intenzitással is, mint az MKT tette, ugyancsak szükségesnek tartotta, hogy időnként hozzászóljon e Magyarországon sohasem „elintézett” problematikához.

E témakörön belül sajátos hangsúlyt kaptak a szorosabban vett tájékoztatóképzés „szólamai” (8 előfordulás), valamint a felhasználóképzés „szólama” (6 előfordulás). Az is nővum, hogy gyakorivá vált a külföldi kitekintés (különféle szakmai tanácskozások apropójából és négy külföldi szerző szereplése okán). Lazábban – bár nem jogtalanul (vonatkozástalanul) – kapcsolódik e témakörhöz a Magyar Könyvtárosok Egyesületével foglalkozó két cikk.

Igény- és ellátottságvizsgálatok

Negyvennyolc előfordulással – az 1967. és 1983. évfolyam kivételével – a TMT hasábjain folyamatosan és elég hangsúlyosan voltak jelen az igény- és ellátottságvizsgálatokkal kapcsolatos témák. (Az MKT-ban legfeljebb „nyomelemeket” lehetett belőlük találni.)

Nyilvánvaló, hogy ez a szereplés a tájékoztatási-szakkönyvtári rendszer tudatosulásáról és endogén fejlődéséről tanúskodik, konkrétan annak belátásáról, hogy a könyvtári és tájékoztatási szolgáltatásoknak ismerniük kell a fogyasztókat – a tényleges illetve a potenciális használókat –, s időről-időre különféle vizsgálatok segítségével ki kell számítani, fel kell becsülni ellátottságuk mértékét.

A hatvanas évek elején a lap módszertani „munícióval” látta el mindenekelelt az efféle vizsgálatokra vállal-

kozókat [14], később azután a szűkebb-szélesebb szakembercsoportok (egyetemi oktatók, vegyészek, gépészmérnökök, természettudósok) köréből szerzett eredményeket tette közzé. Részint úgy, hogy mindjárt valamely terület információ- vagy szakirodalmi ellátottsági síkjára vetítette át ezeket az eredményeket, s ott „világtermelési” tényekkel-adatokkal, illetve azok „ebből megvan Magyarországon” hányadával ütköztette őket (geológia, építésügy, regionális ellátottság).

Az igény- és ellátottsági vizsgálatoknak a 60-as évek elején a szakkönyvtárak gyűjtőköregegyeztetési és kiigazítási munkálatai adtak lendületet, később a szelektív információterjesztés primer dokumentumellátására való készülődés, még később – éppen a mostani években – a beszerzés pénzügyi forrásainak elégtelen volta.

Bőven szerepel e témakört illetően is külföldi szerző (8 alkalommal), ám a külföldi kitekintés részint a módszerek számbavétele révén, részint pedig a különféle ellátottsági paraméterek óhatatlan felkutatása következtében a szerzőségi „honnan-jöttiség” által behatároltnál jóval tágasabb.

Az információk papírhordozótól a számítógépi hordozóig

Meglehet, hogy az alábbi (és némelyik később következő) táblázat egyes sorainak „összehozási jogsultsága”-t illetően kételyek merülnek majd fel, mégis: nem tudtam ellenállni elhatározott, szinte automatikusnak titulált csoportosítási módszeremnek, amelyet a TMT pályafutásának tematikai bemutatása szempontjából és abból a szempontból, hogy ez a bemutatás a hagyományosból a korszerűbe való átnövés tényeit is tükrözze, a „legüdvözítőbb”-nek tartok.

Az 1. táblázat azt mutatja be, hogy a lap huszonegy évfolyamában milyen információhordozókról esett szó és milyen arányban, milyen gyakorisággal.

Felhívom a figyelmet a film- és a számítógépes témák szinte folyamatos jelenlétére, illetve a reprográfiai és számítógépes tematika hangsúlyos szerepeltetésére.

A papírhordozók közül a report-irodalom jelentőségének és helyzetének feltárására szentelte a lap a legmérvadóbb tanulmányt [15], amely egyébként jórészt a vizuális hordozók kérdéseit is taglalta. A vizuális technikáról a legátfogóbban A műszaki tájékoztatás és az audio-vizuális technika alapvető rendszere c. publikáció tájékoztat [16]. Sajátos színfolt a piktogramok mint vizuális hordozók fontosságára történt figyelemfelhívás [17].

A „számítógépes információhordozás” bonyolult problémaköréből azokat a publikációkat csoportosítottam ide, amelyekben nem a szolgáltatáson, hanem inkább a szervezésen (pl. Szakirodalmi adattárak input-szervezése [18]), a működtetésen (pl. Számítógépes információfeldolgozás az OMIKK-ban. Múlt, jelen és

Cikkek a különféle – hagyományos és nem hagyományos – információhordozókról

A hordozók megnevezése	A róluk készült cikkek		Hány évfolyamban fordultak elő		
	száma	csoporton belüli %-aránya	legalább		
			15-ben	10-ben	5-ben
1. Papírhordozók (folyóirat, könyv, kongresszusi anyag, kutatási jelentés)	20	17,8		+	
2. Vizuális hordozók					
– film	17	15,2	+		
– mikrofilm(lap)	11	9,8			+
3. Reprográfia	28	25,0		+	
4. Számítógépes információ-hordozás	36	32,2	+		

jövő [19]), egy-egy rendszer leírásán (pl. A Szegedi Egyetemi Könyvtár könyvvállományának számítógépes feldolgozása [20]), van a hangsúly. Korántsem hiszem, hogy itt minden besorolási döntésem helyes volt, a szóban forgó tematikának hangsúlyos jelenléte a TMT-ben viszont vitathatatlan, annál is inkább, mivel később a szolgáltatási oldal eszközei-módszerei is előkerülnek.

Az állomány és védelmének kérdései

E téma idekerülését az a megfontolás indokolja, hogy előbb az ellátottság mértékét és az információhordozókat kell megismerni ahhoz, hogy az állománygyarapítás és -védelem kérdései sorra kerülhessenek.

A TMT évfolyamaiban összesen 19 cikket számoltam össze belőlük. Ha ezek a cikkek arányosan oszlottak volna el, akkor azt mondhatnám: nagyjából-egészből minden második évfolyamra jut egy-egy ilyen közlemény. A gyakorlat azonban más: a cikkek egyfelől a gyűjtőkori munkálatok idején (A műszaki gyűjtőkori kódex előkészítése [21]), majd jóval később, a 80-as években jelentek meg, akkor, amikor pénzügyi és devizális nehézségek miatt ismét gond lett az állománygyarapítás (A könyvtárak ellátása importált könyvekkel; Állományalakulási trendek a felsőoktatási és szakkönyvtárakban [22]).

Az 1983. évi folyóiratrendeléseket megnyírbáló központi döntést meg igencsak heves vita követte a lapban [23], ami arról tanúskodott, hogy húsbavágó kérdésekben még napjainkban is megjön az írás-szenvedély.

Az állomány fizikai védelmének kérdései (5 előfordulás) éppen olyan esetlegesek voltak a TMT-ben, mint az MKT-ban.

A nyilvántartás, feltárás és keresés eszközei és módszerei

Szívesen vállalom, hogy a 2. táblázatot is bárki rizi-bizinek nyilvánítsa, minthogy illetően csoportosítása

ugyancsak tudatos: mint az előbbi, ez is a TMT jövő-centrikusságáról kíván tanúskodni.

A meglehetősen szórt táblázatból az indexelés-osztályozás témacsoportja vezet. Ez határozottan pozitív jelenség, hisz a keresőnyelvek kérdése egyáltalán nem egyszerű, tulajdonképpen soha le nem zárható kérdés. Tetszik a tezauszok iránt nem lankadó figyelem, illetve az 1983. év két színvonalas tezausz-tanulmánya [24].

A lyukkártyatechnika eléggé folyamatos jelenlétét látva, azt lehetné az ember, hogy népszerűsége-alkalmazása közkeletűbb, mint amilyen a valóságban.

A TMT online-propagandája és az online hazai terjedése között akár közvetlen összefüggést is meg lehetne állapítani. S ez nem kis dicséret a szakirodalom gyakorlati hatékonyságát illetően.

Tájékoztatási műfajok

A tájékoztatási műfajok vegyes és 91 előfordulást tartalmazó mezőnyéből a fordítás kérdései iránt nyilvánul meg folyamatosnak mondható érdeklődés (29 előfordulás). A gépi fordítás kérdéseire 15 cikk esik. Ezek egy évtizedig csak „csurrantak-cseppentek”, aztán 1973-ban fellángolt a vita, amely elhamvasztotta a vele kapcsolatos gyors gyakorlati reményeket. Azóta mintha elválták volna – legalábbis a TMT-ben – ezt a kérdést.

A kiadványok és a rájuk épülő szolgáltatások irodalma ugyancsak 29 előfordulást mutat. Egy idő – 1967 óta – virulens a szabadalmi tájékoztatás (13 előfordulás) szereplése, az ún. műszaki propagandáé (12 előfordulás) viszont egyetlen számra koncentrálódik, a TMT már megemlített 1963. évi különszámára.

Publikációk a tájékoztatás tényleges és virtuális színhelyeinek meghatározottságában

Az ide csoportosított közleményekre mindenekelőtt az intézeti, hálózati, rendszer, program és más virtuális

2. táblázat

A nyilvántartás, feltárás és keresés témái a TMT-ben

Megnevezés	A róla készült cikkek		Hány évfolyamban fordultak elő			
	száma	csoporton belüli %-aránya	legalább			
			15-ben	10-ben	5-ben	5 alatt
1. Bibliográfiai ellenőrzés	3	2,7				+
2. Bibliográfiai leírás	3	4,5				+
3. Folyóirat kc-k	3	2,7				+
4. Katalógusok, központi katalógusok	4	3,6				+
5. Indexelés-osztályozás (ETO, egyéb rendszerek, indexelési eljárások, tezaszaurusok)	40	36,0	+			
6. Hagyományos információ-tároló rendszerek-módszerek	5	4,5				+
7. Hagyományos információ-kereső rendszerek-módszerek	5	4,5				+
8. Lyukkártyák (fény-, gépi, lores és páremlyukkártyák)	26	23,4		+		
9. Szelektív információterjesztés	9	8,1			+	
10. Online	11	10,0			+	
					[1976-tól]	

3. táblázat

Tényleges és virtuális színterekhez kapcsolódó cikkek

	A róla készült cikkek		Hány évfolyamban fordultak elő			
	száma	csoporton belüli %-aránya	legalább			
			15-ben	10-ben	5-ben	5 alatt
I. Hazai intézmények						
• műszaki egyetemi könyvtárak	16	6,9		+		
• műszaki termelési könyvtárak	11	4,7			+	
• vállalati tájékoztatóhelyek	17	7,3		+		
• speciális tájékoztató közp.	2	0,9				+
• OMIKK (OMKDK)	10	4,3			+	
II. Külföldi és nemzetközi intézmények						
• szakkönyvtárak	7	3,0			+	
• tájékoztató intézetek	11	4,7			+	
• NTMIK	3	1,3				+
• VINITI	7	3,0			+	
III. Hazai hálózatok (rendszerek)						
• könyvtáriak	17	7,3	+			
• tájékoztatósiak	40	17,2	+			
IV. Külföldi és nemzetközi rendszerek						
• egy-egy ország tájékoztatósi rendszerei	43	18,4	+			
• nemzetközi rendszerek	10	4,3			+	
• NTMIR	8	3,4				+
V. Nemzetközi tájékoztatósi programok	17	7,3		+		
VI. Egyéb tájékoztatósi színterek (kiállítás, konferencia, könyvnap, vásár)	14	6,0			+	

szintér szerinti meghatározottság a jellemző. Összességükben ők adják ki a TMT legnagyobb, konkrét tartalmaikat illetően legheterogénebb csoportját. A tartalmuk rendszerint az, hogy az adott meghatározottságban erről is és arról is több-kevesebb szó esik. A 3. táblázat rendszerezi a cikktermés e részét.

Milyen tanulság vonható le a táblázat sok-sok sorából? Mondjuk, a következő egy-néhány:

- az egyes intézetekkel foglalkozó közleményekhez képest igen nagy előnyük van a kisebb-nagyobb rendszerekkel foglalkozóknak (36,0% szemben az 50,6%-kal), ez hazai és külföldi relációban egyaránt érvényes,
- erős a külföldi (nemzetközi) helyzet iránti érdeklődés, meghaladja a teljes mintasokaság 45%-át,
- a többé-kevésbé tiszta könyvtári megjelenési formákkal és alakzatokkal jóval kevesebb közlemény foglalkozik (21,8%), mint a komplexen tájékoztatásiakkal (72,1%), jelöljük annak, hogy a műszaki-tudományos tájékoztatás természetes szerkezete a TMT-ben maradtálantul érvényesült,
- meglepő viszont, hogy a gyakorta igen fontosnak minősített tájékoztatási szinterek milyen törpe minoritásban vannak képviselve a cikktermésben (6,0%).

A TMT – tiszte is ez – időnként (kellő időnként) elmélyült tájékoztatást ad az OMIKK-ról, annak sorsfordulójáról [25].

Végül még egy témakör szerepel a lapban, a nemzetközi szakmai szervezetek életjelenségeit bemutató. Ez huszonegy év alatt 26 közleményben realizálódott. E szervezetek a következők: ASIS (1976), ASLIB (1964, 1966, 1969, 1978), EUSIDIC (1981), FID (1965–1968, 1972 – négyszer, 1975 – kétszer, 1979, 1982), IATUL

(1967), IFLA (1966 – kétszer, 1967, 1971 – kétszer, 1972), UNIDO (1977). Némely ENSZ szervezetet (pl. az Unesco) azért nem találunk itt, mert a nemzetközi tájékoztatási programok címszó alatt szerepelnek a vele kapcsolatos cikkek.

Összefoglalás

A TMT huszonegy év alatt összesen 758 tanulmányt-cikket jelentetett meg. Ezek tartalmi megoszlása a következő:

• elméleti kérdések	74 cikk (9,8%)
• könyvtár- és tájékoztatástörténet	17 cikk (2,2%)
• oktatási-képzési kérdések	23 cikk (3,0%)
• igény- és ellátottságvizsgálatok	48 cikk (6,4%)
• papírhordozóktól a mágnesesekig	112 cikk (14,8%)
• állományi és állományvédelmi témák	19 cikk (2,5%)
• nyilvántartás–feltárás–keresés	111 cikk (14,6%)
• tájékoztatási műfajok	91 cikk (12,0%)
• tájékoztatási intézmények, rendszerek	233 cikk (30,7%)
• szakmai testületek	26 cikk (3,5%)
• alkalmi cikkek	4 cikk (0,5%)

A MKT 474 cikket közölt. Ha ezt hozzászámítjuk a produkcióhoz, összesen 1232 közleményt kapunk [26]. Ebben a halmazban nemcsak a valóságban fordulnak elő igen színvonalas produktumok, hanem a valószínűségszámítás szerint is. Szeretném hinni, hogy a valóság meghaladja a valószínűségeket.

Hivatkozások*

1. Új feladatok . . . = 1963. 1. sz. p. 1–2.
2. Huszadik évében a TMT = 1973. 1. sz. p. 1–6.
3. Az 1983. évi 7. sz. egésze az OMIKK centenáriumaival foglalkozott. E szám Szántó Péter által írt bevezetője (p. 257.) kihagyja az OMIKK és a TMT évfordulója összekapcsolásának „ziccerhelyzetét”.
4. Lázár Péter beszélgetése Végh Ferencsel = 1980. 9. sz. p. 349–356.
5. FUTALA Tibor: A huszonkilencedik évfolyam befejezése = 1982. 12. sz. p. 473–474.
6. GALVÁN Károlyné: Hírünk a nagyvilágban = 1964. 7. sz. p. 572–579.; BÍRÓ Tamásné–TEREBESSY Ákos: A „Tudományos és Műszaki Tájékoztatás” cikkei a külföldi referáló lapokban = 1975. 5. sz. p. 338–346.
7. Az id. cikkek szerzői: Kovács Tibor (1978. 5. sz. p. 217–223.), Herpay Balázné (1980. 2–3. sz. p. 69–73.), Terebessy Ákos (1981. 12. sz. p. 505–508.).
8. A szerzők: Schubert András, Zsindely Sándor, Braun Tibor (1983. 5. sz. p. 181–189.), illetve Ungváry Rudolf (1983. 10. sz. p. 385–395.).
9. A szerző Papp István (1982. 1–2. sz. p. 19–24.), illetve Havasi Zoltán (1982. 10. sz. p. 381–390.).
10. Itt mindenekelőtt Száva-Kovács Endre tanulmányaira kell felhívni a figyelmet (1972. 2. sz. p. 89–111., 1973. 10. sz. p. 705–728., 1976. 1. sz. p. 3–14., 1976. 10. sz. p. 401–412., 1981. 8–9. sz. p. 337–358., 1982. 12. sz. p. 475–525.) Marton Jánosnak is értékes közleményei vannak e témakörből (1981. 4. sz. p. 141–144., 1982. 10. sz. p. 391–396.).
11. RÓZSA György: Információs forradalom, vagy a „kettős Micimackó-effektus”? = 1976. 6. sz. p. 239–242. p.; VAJDA Erik: „Micimackó effektus”, vagy társadalmi szükséglet? = 1977. 1. sz. p. 3–8.

* A forrás minden esetben a TMT.

12. A tanulmány címe: Az informatika a Szovjetunióban. = 1967. 10–11. sz. p. 725–751.
13. POLZOVICS Iván: A tudományos tájékoztatás kialakulásának 300. évfordulójára = 1965. 1. sz. p. 1–8.; POLZOVICS Iván: A szakirodalmi dokumentáció helyzete a felszabadulás előtt és óta Magyarországon = 1975. 3. sz. p. 153–188.
14. Vö. *Déri Miklósné* dolgozataival (1963. 6–7. sz. p. 453–464., 1963. 8. sz. p. 611–616.).
15. DÁCZER Éva: A report irodalom, 1–3. = 1974. 4–5. sz. p. 251–268., 6. sz. p. 377–390., 7. sz. p. 457–471.
16. Szerzője *Düzs János* (1965. 8. sz. p. 686–693.).
17. Vö. *CAVALLONI Gyöngyi*: A tájékoztatás vizuális eszközei = 1982. 8–9. sz. p. 330–336.
18. A szerző *Cholnoky Győző* (1978. 6. sz. p. 284–289.).
19. A szerző *Kertész József* (1983. 7. sz. p. 286–290.).
20. A szerzők: *Füzesi István, Kovács Anna és Maderné Kiss Mária* (1982. 6. sz. p. 221–227.).
21. A cikk szerzője *Györe Pál és Parányi Györgyné* (1965. 7. sz. p. 552–565.).
22. Az első cikk szerzője *Ubornyák László* (1980. 5. sz. p. 178–182.), a másiké *Fogarassy Miklós* (1981. 1. sz. p. 9–15.).
23. A vita anyagából csak a legfulminánsabb című cikkeket emelem ki: *RÓZSA György*: A pokol útja nem folyóirattal van kikövezeve. Adalékok egy esettanulmányhoz = 1983. 4. sz. p. 134–137.; *MARTON János – LENGYEL-NÉ GILLY Klára*: Tudatlan tudósok? Tájékp (folyóirat) csata után a biológiáról = 1983. 5. sz. p. 189–191.
24. *UNGVÁRY Rudolf*: A Magyarországon készülő tezauroszok a nemzetközi szabványosítás tükrében = 1983. 8–9. sz. p. 305–330., valamint ugyane szerzőnek a 8. tételszám alatt hivatkozott tanulmánya.
25. Vö. a következőkkel: *LÉVAI Tamásné*: Az OMKDK múltja, jelene és további fejlődésének néhány problémája = 1970. 3. sz. p. 233–240.; *ÁGOSTON Mihály*: Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ fő feladatainak és szervezetének módosítása = 1980. 2–3. sz. p. 45–49., továbbá a már hivatkozott 1973. évi centenáriumi emlékszáma.
26. Csak a rend kedvéért jegyzem meg: a TMT harminc évfolyamának előkészületben álló mutatója 22 cikkel többet regisztrált, mint amennyit én számoltam össze. A különbség abból adódik, hogy a repertórium a több részben megjelent cikkeket külön-külön veszi, míg jómagam egy tételnek.

FUTALA Tibor: A Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 30 éve (2. rész). Huszonegy év a ma is véglegesnek tekintett címen

Amióta a TMT jelenlegi címét felvette (1963 óta) még következetesebben szolgálja az ország fejlett információs infrastruktúrájának megteremtését és továbbfejlesztését. A lap cikkeire jellemző a problémák egységes elvű (információtudományi) megközelítése és komplex tárgyalásmódja. Különös érdemei vannak a lapnak a korszerű technikák és technológiák (számítógépesítés, online-szolgáltatások) propagálásában és elterjesztésében. Sikeres erőfeszítéseket tesz a hazai helyzet és a külföldi eredmények folyamatos és módszeres szembesítésére. A TMT huszonegy év alatt 758 tanulmányt-cikket tett közzé. Kilenc évig élt elődjével együtt 1232-t. A visszaemlékezés szerzője a lap történetét a szerkesztőségi célkitűzések realizálódása és a közzétett publikációk tartalmi megoszlása szempontjából vizsgálja. Külön fejezetet szentel a lap életében bekövetkezett változások leírásának.

* * *

FUTALA, T.: 30 years of the Hungarian journal Scientific and Technical Information (TMT). Part 2: 21 years under the present title

Since the journal has appeared under its present title (from 1963 onwards) it is characterized by a uniform information scientific treatment of actual problems in librarianship and information. Its major line has gradually been converted toward modern technologies of information like computerization, online services and others. In order to promote new technologies in Hungary, the national and international results have been published and compared in numerous papers. TMT published 758 articles during its 21 years of existence and, together with its predecessor journal (for 9 years) 1232 papers altogether. The author summarizes the history of the journal from the aspects of realization of the editors' objectives and analyses the distribution of its contents. A chapter is devoted to the description of changes in the journal's life.

* * *

ФУТАЛА, Т.: Журналу „Научная и техническая информация” 30 лет. Часть 2: 21 год под названием, которое и сейчас кажется окончательным

С тех пор, как журнал „Научная и техническая информация” стал издаваться под таким названием, т. е. с 1963 года, он еще более последовательно служит образованию и развитию современной информационной инфраструктуры. Для статей журнала характерен единый подход к проблемам с точки зрения науки об информации и их комплексное решение. Особые заслуги имеет журнал в пропаганде и распространении современной техники и технологии (автоматизации, дистанционного доступа). Делает успешные попытки в последовательном и методическом сопоставлении венгерских и зарубежных результатов. В журнале за 21 год опубликовано 758 статей. За 9 лет совместной работы с журналом „Вестник технических библиотекарей” было опубликовано 1232 статьи. Автор описывает историю журнала с точки зрения реализации целей редакции и тематического распределения публикаций. В отдельном разделе описываются изменения, происшедшие за годы его существования.

FUTALA, T.: 30 Jahre der Zeitschrift Wissenschaftlich-Technische Information (TMT). Zweiter Teil. Einundzwanzig Jahre unter dem auch gegenwärtig als endgültig betrachteten Titel

Seitdem die Zeitschrift ihren jetzigen Titel angenommen hat (seit 1963) setzt sie sich noch konsequenter für die Bildung und Weiterentwicklung der Infrastruktur auf dem Gebiete des Informationswesens in Ungarn ein. Bezeichnend für die veröffentlichten Artikel ist die auf einheitlichen Prinzipien beruhende informationswissenschaftliche Annäherungs sowie die komplexe Behandlungsweise der Probleme. Die Zeitschrift hat besonders grosse Verdienste bei der Propagierung und Verbreitung der modernen Technik und Technologie (Einführung von rechnergestützter Informationsarbeit, online Dienstleistungen) zu verzeichnen. Mit Erfolg ist man bestrebt, zwischen den einheimischen und den ausländischen Resultaten fortlaufend und systematisch Gegenüberstellungen zu machen. Während der 21 Jahre sind 758 Arbeiten erschienen, bzw. 1232, wenn die 9 Jahre hindurch in ihrem Vorläufer „Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója” (Information für Technische Bibliothekare) erschienen Artikel hinzugezählt werden. Der Autor des Rückblicks untersucht die Geschichte der Zeitschrift im Hinblick auf die Verwirklichung der Zielsetzungen der Redaktion und der inhaltlichen Verteilung der Arbeiten. Ein besonderes Kapitel ist der Beschreibung der im Leben der Zeitschrift eingetretenen Veränderungen gewidmet.

